

The Holy See

EX CORDE ECCLESIAE

II. János Pál pápa
apostoli rendelkezése
a katolikus egyetemekről
1990. augusztus 15.

Tartalom

Bevezetés

I. RÉSZ

Identitás és küldetés

A katolikus egyetem identitása

1. Jelleg és célok
2. Az egyetemi közösség
3. A katolikus egyetem az Egyházban

A katolikus egyetem szolgáló küldetése

1. Az Egyház és a társadalom szolgálata
2. Az egyetemi pasztoráció
3. Kulturális párbeszéd
4. Evangelizáció

II. RÉSZ

Általános normák

Átmeneti normák

BEVEZETÉS

1. Az Egyház szívéből született katolikus egyetem abba a hagyományfolyamba tartozik, amely visszavezethető az egyetem mint intézmény eredetéhez. Az egyetemet mindenkor az alkotás, az emberiség javáért terjesztett tudás központjának tekintették. Hivatásánál fogva az *Universitas magistrorum et scholarium* a kutatásnak, oktatásnak és nevelésnek szenteli magát, ahol a hallgatók a tudás közös szeretetében szabadon érintkeznek tanáraikkal.[1] A katolikus egyetem az összes egyetemmel osztja a Szent Ágostonnak oly kedves *gaudium de veritate*-jét, amely az igazság keresésének, felfedezésének és közvetítésének[2] örömét jelenti a tudás minden területén. A katolikus egyetem privilégiuma, „hogya valóság két rendszerét – az igazság keresését és azt a bizonyosságot, hogy az igazság forrása már ismert – szellemi erőfeszítéssel egyesítse, amelyeket túl gyakran állítanak szembe egymással, mintha ellentétek lennének: az igazság keresése és az a bizonyosság, hogy az igazság forrása már ismert.”[3]

2. Hosszú éveken át magam is gazdagodtam az egyetemi élet hasznos tapasztalataiból: az igazság lelkes kereséséből, önzetlen átadásából a fiataloknak és mindazoknak, akik a precíz gondolkodást tanulják, azért, hogy helyesen cselekedjenek és jobban szolgálják az emberiséget.

Ezért kívánom megosztani mindenkivel a katolikus egyetemek iránti mélységes tiszteletemet, és kifejezni elismerésemet a tudomány különböző területein folytatott munkájukért. Különösen azt az örömet szeretném kimutatni, melyet a számos katolikus egyetemi közösségben tartott megbeszélés szerzett, melyekre az Úr segítségével jutottam el apostoli útjaimon. Ezek eleven és ígéretes jelei a keresztény szellem termékenységének minden kultúra szívében. Jól megalapozott reményt nyújtanak számomra a keresztény kultúra új virágzására, a gazdag és sokjelentésű változó világunkban, amely ténylegesen komoly kihívásokkal néz szembe, de amely az igazság és szeretet Szentlelkének tevékenységében oly sokat ígér.

Szeretném még kifejezni örömet és hálámat a nem katolikus egyetemeken oktató és kutató nagyszámú katolikus tudósoknak. Oktató és kutató munkájuk, ahogy azt keresztény hitükben megélik, értékes hozzájárulás egyetemük javára. Jelenlétük valójában folyamatos ösztönzője az igazság és a mennyei bölcsesség önzetlen keresésének.

3. Pápaságom kezdete óta megosztottam ezeket a gondolatokat és érzéseket a legközvetlenebb munkatársaimmal, a bíborosokkal, a Katolikus Nevelés Kongregációjával és a kultúra embereivel az egész világon. Valójában az Egyház és korunk kulturái közötti párbeszéd az a létfontosságú terület, ahol „az Egyház és a világ jövője eldől a XX. század végén”. [4] Csak egy kultúra van! Az, amely az emberé, az embertől és az emberért van. [5] Hála a katolikus egyetemeknek, és azok

humán és reál tudományos örökségének, az Egyház az emberiség szakértője, ahogy elődöm VI. Pál az ENSZ-ben kifejtette,[6] kutatja az emberiség és a világ titkait, a kinyilatkoztatás fényével világosítja meg őket.

4. A katolikus egyetem kiváltsága és felelőssége, hogy fenntartások nélkül az igazság *ügyének* szentelje magát. Ily módon szolgálhatja egyidejűleg az ember méltóságát és az Egyház javát, az Egyházét, melynek „titkos meggyőződése, hogy az igazság valódi szövetségese... és hogy a tudás és az értelem hű szolgálói a hitnek”. [7] Anélkül hogy bármi módon elhanyagolná a hasznos tudás megszerzését, a katolikus egyetem azzal tűnik ki, hogy a természet, az ember és az Isten teljes igazságát kutatja. Korunknak nagy szüksége van erre az önzetlen szolgálatra, amely az *igazság jelentését hirdeti*; azt az alapvető értéket, mely nélkül a szabadság, igazságosság és az emberi méltóság megszűnik. A katolikus egyetem az egyetemes humanizmus eszközével az igazság minden aspektusának kutatását szolgálja, annak fontos kapcsolatát a legfőbb igazsággal, Istennel. Ezt félelem nélkül, lelkesedéssel teszi a tudás minden területének szolgálatában. Tudatában van annak, hogy előtte jár az, aki „az Út, az Igazság és az Élet” [8] a Logosz, akinek Szentlelke értelmével és szeretetével képessé teszi az embert arra, hogy saját értelmével megtalálja a végső valóságot, melynek ő a kezdete és vége, és egyedül ő képes teljességében adni azt a bölcsességet, amely nélkül veszélyben lenne a világ jövője.

5. Az igazság tárgyilagos kutatásának összefüggésében világosodik meg és válik érthetővé a hit és az értelem kapcsolata. Szent Ágoston felhívása: „*Intellege ut credas; crede ut intellegas*” [9] vonatkozik a katolikus egyetemekre, melyek feladata, hogy bátran tárják fel a kinyilatkoztatás és a természet mélységeit, úgy hogy az értelem és a hit egyesült ereje képessé tegye az embereket arra, hogy ember voltuk teljességét felismerjék, mely Isten képére és hasonlatosságára teremtett és a bűnbeesés után még csodálatosabban újjult meg Krisztusban a Szentlélek fényének erejében.

6. A katolikus egyetemen létrejön az Evangélium mérhetetlen gazdagságú üdvözítő üzenetének találkozása a hatalmas és változatos tudományágakkal, melyekben az Evangélium gazdagsága ölt testet; a katolikus egyetem lehetővé teszi az Egyház számára, hogy páratlanul termékeny dialógust folytasson a különböző kultúrákban élő emberekkel. Az ember életének a kultúra ad méltóságot, és miközben Krisztusban találja meg a teljességet, nem lehet kétséges, hogy az Evangélium megérinti és megújítja az ember minden dimenzióját, és egyúttal gyümölcsözően hat a kultúrájára is.

7. Mai világunkban, amelyet a tudomány és technológia gyors fejlődése jellemez, a katolikus egyetem feladatai még fontosabbak és sürgősebbek. A tudományos és technikai felfedezések hatalmas gazdasági és ipari növekedést eredményeznek, ez azonban elkerülhetetlenül igényli a hasonlóan fontos cél kutatását, annak garantálására, hogy az új felfedezéseket az egyén és az egész társadalom javára használják fel. Ha minden egyetem felelős a cél kutatásáért, a katolikus egyetemnek különösen meg kell felelnie ennek az igénynek: keresztény inspirációja segítségével

a kutatás erkölcsi, lelki és vallási dimenzióival is rendelkezik, és a tudomány és technika eredményeit a teljes emberi személy perspektívájából méri fel.

Ebben az értelemben a katolikus egyetemek állandó megújulásra hivatottak, mint egyetemek és mint katolikusok egyaránt. Mert „ami veszélyben van, az a tudományos és technikai kutatás, a társadalmi élet és a kultúra igazi jelentősége, de még mélyebb szinten maga az *emberi személyiség* jelentősége”.^[10] Az ilyen megújulás teljes tudatosságot igényel abban, hogy egy egyetem, katolikus jellegénél fogva, inkább alkalmas az igazság *elfogulatlan* kutatására, olyan kutatásra, amely nincs alárendelve és nem függ semmiféle érdektől.

8. Miután a *Sapientia christiana* kezdetű apostoli rendelkezésben az egyházi fakultásokkal és egyetemekkel foglalkoztam,^[11] kötelességemnek éreztem, hogy hasonló dokumentumot adjak ki a katolikus egyetemekről Magna Charta-ként, mely tartalmazza az Egyház hosszú és gyümölcsöző kapcsolatát az egyetemekkel, valamint az ott szerzett tapasztalatait; nyitott az eljövendő eredményekre, melyek bátor alkotóképességet és szigorú hűséget igényelnek.

9. A jelen dokumentum különösen azokhoz szól, akik katolikus egyetemeket irányítanak, a megfelelő egyetemi közösségekhez, mindazokhoz, akik érdeklődnek a katolikus egyetemek iránt, különösen a püspökökhöz, a szerzetesrendekhez, az egyházi intézményekhez és a nagyszámú laikushoz, akik elkötelezettjei a felsőoktatásnak. Célja, hogy „a keresztény eszme nyerje el az általános, állandó és egyetemes jelenlétet a fejlődő, magasabb kultúra egészében, és ezen intézmények hallgatói váljanak tudásukkal kimagaslóvá, legyenek készek magukra vállalni a társadalom nyomasztó terheit, és vallják meg hitüket a világ előtt”.^[12]

10. A katolikus egyetemek mellett még a felsőoktatás számos katolikus intézményéhez fordulok. Jellegükénél fogva és céljaik alapján osztoznak az egyetem sajátosságaiban, és munkájukkal az Egyházat és a társadalmat segítik a kutatásban, az oktatásban, illetve a szakképzésben. Ez a dokumentum főként a katolikus egyetemekkel foglalkozik, de magában foglalja mindazon katolikus felsőoktatási intézményeket, melyek az Evangélium krisztusi üzenetét oltják a lelkekbe és kultúrákba.

Ezért nagy bizodalommal és reménységgel szólítok fel minden katolikus egyetemet arra, hogy folytassák pótolhatatlan munkájukat. Küldetésük még fontosabbnak tűnik annak érdekében, hogy az Egyház kapcsolatba kerüljön a tudomány fejlődésével és korunk kultúráival.

Püspök testvéreimmel együtt, akik osztoznak lelkipásztori felelősségemben, szeretném kinyilvánítani mély meggyőződésemet, hogy a katolikus egyetem *kétségkívül*, melyet az Egyház által bizonyosságot és bölcsességet kereső korunknak felajánl az egyik legjobb eszköz. Az Egyház küldetése, hogy az Evangéliumot mindenkire eljuttassa, így érdeklődése sohasem lankadhat a katolikus egyetem iránt. A katolikus egyetemek kutatásukkal és oktatásukkal a modern időknek legmegfelelőbb módon segítik az Egyházat abban, hogy a régi és az új, Jézus

szavaival: „nova et vetera”,^[13] kulturális kincseket megjeljék.

11. Végül az egész Egyházhoz fordulok abban a meggyőződésben, hogy a katolikus egyetemek nagyon szükségesek az Egyház gyarapodására, a keresztény kultúra és az emberi haladás fejlődésére. Ez okból a teljes egyházi közösséget hívjuk, hogy támogassa a katolikus felsőoktatási intézményeket, segítse őket fejlődésükben és megújulásukban. Különösen óvni kell ezen intézmények jogait és szabadságát a polgári társadalomban; gazdaságilag támogatni kell őket, főleg azokban az országokban, ahol ez nagyon indokolt. Ahol csak szükséges, segítséget kell nyújtani új katolikus egyetemek alapításához is.

Remélem, hogy ezek a II. Vatikáni Zsinat tanításán és az Egyházi Törvénykönyv direktíváin alapuló rendelkezések lehetővé teszik azt, hogy a katolikus egyetemek és más felsőoktatási intézmények teljesítsék nélkülözhetetlen küldetésüket a kegyelem új adventjében, amely elvezet az új ezredévhez.

I. rész

IDENTITÁS ÉS KÜLDETÉS

A katolikus egyetem identitása

1. Jelleg és célok

12. Minden katolikus egyetem, mint egyetem, tudományos közösség, amely szigorúan és kritikusan segíti elő az emberi méltóság és a kulturális örökség védelmét és fejlődését kutatással, oktatással és azokkal az egyéb tevékenységekkel, melyeket a helyi, nemzeti és nemzetközi közösségeknek nyújt.^[14] Rendelkezik azzal az intézményi autonómiával, mely a hatékony működéshez szükséges, és garantálja tagjainak az egyetemi szabadságot mindaddig, amíg az egyén és a közösség jogai az igazság és a közjó határai között maradnak.^[15]

13. A katolikus egyetem célja, hogy intézményes módon biztosítsa az egyetemek világában a keresztény jelenlétet, s szembesítse azt, a társadalom és kultúra^[16] jelentős problémáival. Ezért minden katolikus egyetemnek mint *katolikus* intézménynek a következő *lényegi tulajdonságokkal* kell rendelkeznie:

1. keresztény eszmeiség, nemcsak az egyének, hanem az egyetemi közösség részéről is;
2. állandó reflexió a katolikus hit fényében az emberi tudás növekvő kincsestáráról, melyhez a katolikus egyetem saját kutatásával keresi a hozzájárulás lehetőségét;

3. hűség az Egyház által közvetített keresztény üzenethez;

4. intézményes elkötelezettség Isten népének és az emberiség nagy családjának szolgálatára azon az úton, mely az életnek értelmet adó transzcendentális cél felé vezet.[17]

14. „E négy jellegzetesség fényében nyilvánvaló, hogy az oktatás, kutatás és minden egyetemi tevékenység mellett a katolikus egyetem *intézményi elkötelezettséggel* kapcsolja munkájába a *keresztény üzenet* sugalmazását és világosságát. Ezért a katolikus egyetemet a katolikus eszmék, magatartás és elvek hatják át. Ezek irányítják az egyetemi tevékenységeket, figyelembe véve e tevékenységek mibenlétét és autonómiáját. Egyszóval a katolikus egyetem, mivel egyetem és katolikus is, a tudomány különböző ágait reprezentáló tudósok közössége és olyan egyetemi intézmény, melyben hathatósan jelen van és működik a katolicizmus.”[18]

15. Ezért a katolikus egyetem a kutatás helye, ahol a tudósok a valóságot *vizsgálják* tudományáguknak megfelelő módszerekkel, és így hozzájárulnak az emberi tudás tárházához. Minden egyes tudományágot szisztematikusan tanulmányoznak, azonkívül keresik a különböző tudományágak közti összefüggéseket kölcsönös fejlődésük érdekében.

Ez a kutatás nemcsak elősegíti az igazság keresését, de szükséges tanúja annak is, hogy az Egyház hisz a tudás és a kutatás valódi értékében.

A katolikus egyetemen a kutatás szükségszerűen tartalmazza

- a) a tudás integrációjának keresését,
- b) a dialógust a hit és az értelem között,
- c) az etikai vonatkozást és
- d) a teológiai távlatot.

16. A *tudás integrációja* olyan folyamat, amely mindig bevégezetlen marad, ezenkívül az elmúlt évtizedek tudásrobbanása és az egyes diszciplínák merev elhatárolódása nagyon megnehezíti ezt a feladatot. De az egyetem, főként a katolikus egyetem, „magukat az igazság keresésének szentelő szervezetek élő szövetsége kell, hogy legyen... A tudás olyan magasabb szintézisén kell munkálkodnia, amelyben a mélyen az ember lelkébe vésett igazságvágy kielégítésének lehetősége rejlik”. [19] Az egyetem tudósai a filozófia és a teológia sajátos hozzájárulásával, állandó erőfeszítést tesznek majd, hogy meghatározzák a különböző tudományágak relatív helyét és célját az ember és a világ olyan felfogásában, amelyet az Evangélium világosít meg, és általa a Krisztusba, az Igébe vetett hit. Ő pedig a teremtés és az emberi történelem központja.

17. A tudás integrációjának támogatásával a katolikus egyetemnek sajátos feladata a *hit és az értelem dialógusának* elősegítése, hogy még láthatóbbá váljon az, ahogy a hit és az értelem harmonikusan tanúsítják az igazság egységét. Miközben minden tudományág megtartja integritását, és megvannak a saját módszerei, ez a dialógus azt mutatja be, hogy „a módszeres kutatás a tudomány minden ágában, ha az igazán tudományos módon történik, és összhangban van az erkölcsi normákkal, a hittel soha nem kerül ellentétbe. Mert a világ dolgai és a hit eszméi egyazon Istentől erednek”.^[20] Az igazság megismerésének két eltérő szintje közötti élénk kölcsönhatás az igazság még nagyobb szeretetéhez vezet, és hozzájárul az emberi élet és az isteni teremtés céljának még átfogóbb felismeréséhez.

18. A tudás az embert szolgálja, ezért a katolikus egyetemen a kutatás mindig az *etikai és morális* vonatkozások figyelembevételével folyik. Ez vonatkozik a módszertanra és az eredményekre is. Ennek a szempontnak minden kutatásban jelen kell lennie, de különösen fontos a természettudomány és a technika területén. „Fontos, hogy meggyőződjünk az etika elsőbbségéről a technikával szemben, a személy elsőbbségéről a tárgyakkal szemben, a lélek magasabbrendűségéről az anyaggal szemben. Az ember ügyeit csak akkor szolgáljuk, ha a tudás a lelkiismerethez kapcsolódik. A tudomány művelői csak akkor szolgálják igazán az emberiséget, ha megőrzik azt a tudatot, hogy az ember magasabb rendű a világnál, az Isten pedig az embernél”.^[21]

19. A *teológia* különösen fontos szerepet játszik a tudás szintézisének kutatásában, valamint a hit és az értelem dialógusában. Az összes tudományágot szolgálja céljaik keresésében, nemcsak abban hogy vizsgálja felfedezéseik hatását az egyénre és a társadalomra, hanem olyan távlatot és orientációt ad, mely az egyes tudományágak módszertanából hiányzik. Másfelől a kölcsönhatás a többi tudományággal és azok eredményei is gazdagítják a teológiát; ez a mai világ jobb megértését adja, és a teológiai kutatást a mai igényekhez szabja. Különleges jelentősége miatt minden katolikus egyetemnek rendelkeznie kell teológiai karral, vagy legalább tanszékkal.^[22]

20. A kutatás és az oktatás közötti kapcsolat igen szoros, ezért a fent említett sajátosságok az oktatásra is hatnak. Míg minden tudományágot szisztematikusan és saját módszertanának megfelelően oktatnak, az *interdiszplináris tanulmányok* kiegészülve alapos filozófiai és teológiai stúdiumokkal, a hallgatókban kialakítják a valóság iránti állandó vágyat. A tudás átadásában a hangsúly arra tevődik, hogy az ember elméje a gondolkodásban egyre mélyebb kérdésekre keres választ, és hogy a teljes válasz csak a hit útján, felülről jöhet. Ezenkívül a *morális tartalmat*, mely minden tudományágban megtalálható, mint a tudományág integráns részét vizsgálják, olyan formában, hogy az egész oktatási folyamat az egyén teljes fejlődésére irányuljon. Végül a katolikus *teológia*, melyet a Szentíráshoz, a Szentagyományhoz és az Egyházi Tanítóhivatalhoz híven oktatnak, tudatosítja az Evangélium tanítását, mely gazdagítja az emberi élet értelmét, és új méltóságot ad neki.

A kutatás és az oktatás segítségével a hallgatók megtanulják a különböző tudományágakat, hogy valóban kompetensek legyenek azokon a szakterületeken, amelyeken a társadalom és az Egyház szolgálatára szentelik magukat, ugyanakkor arra is készek legyenek, hogy hitüket megvallják a világ előtt.

2. Az egyetemi közösség

21. A katolikus egyetem céljait olyan hiteles emberi közösség megalkotásával akarja elérni, melyet Krisztus Lelke hat át. Egységének forrása a következőkből ered: az igazság iránti közös odaadásból, az egyén méltóságának közös megítéléséből, és végül Krisztus személyéből és üzenetéből, mely megkülönböztetett jelleget ad az intézménynek. Indíttatásánál fogva a közösséget a szabadság és jótékonyság szelleme hatja át, kölcsönös tisztelet, őszinte dialógus és az egyén jogainak védelme jellemzi. A közösség elősegíti minden tagjának emberi kiteljesedését, másfelől a közösségben mindenki segíti az egységet, mindenki feladatának és tehetségének megfelelően hozzájárul a közösséget érintő döntések meghozatalához, valamint az intézmény megkülönböztető katolikus jellegének fenntartásához és erősítéséhez.

22. *Az egyetemi oktatók* törekedjenek tudásuk mélyítésére, igyekezzenek beleilleszteni az egyes tudományágak kutatásának tartalmát, célját, módszereit és eredményeit egy összefüggő világszemlélet egészébe. A keresztény tanárok hivatása, hogy megvallói és tanítói legyenek a hiteles, keresztény életnek, mely tanúsítja a hit és az élet, valamint a szakmai tudás és a keresztény bölcsesség között megvalósított integrációt. Az oktatókat lelkesítsék között megvalósított integrációt. Az oktatókat lelkesítsék az egyetemi eszmények és a hiteles emberi élet alapelvei.

23. A hallgatók erőpróbája az olyan oktatás, mely egyesíti a kiváló humán és kulturális előrehaladást a specializálást szakmai képzéssel. Ennek az előrehaladásnak és felkészülésnek olyannak kell lennie, hogy az igazság és a cél keresésére ösztönözze őket egész életük során, mert „az ember lelkét úgy kell művelni, hogy fejlődjön a képessége az elmélkedésre, a megértésre, szemlélődésre, a egyéni döntésre, és hogy kifejlessze a vallási, erkölcsi és szociális érzékét”^[23] Ez alkalmassá teszi a hallgatókat, hogy elérjék vagy ha már elérték, elmélyítsék a hiteles, keresztény életvitelt. Fel kell ismerniük szakmai életük felelősségét, azt az örömet, hogy ők a holnap képzett „vezetői”, és Krisztus megvallói lehetnek, bárhol is gyakorolják hivatásukat.

24. A katolikus egyetem *igazgatói és tisztviselői* az egyetem és közösségének állandó fejlődésén fáradoznak vezetői szolgálatukban; a *nem oktatói személyzet* odaadása és tanúságtétele fontos az egyetem identitása és élete szempontjából.

25. Sok katolikus egyetemet alapítottak *szereztesrendek*, az egyetemek továbbra is függnek ezek támogatásától; kérjük ezeket a szerzetes kongregációkat, melyek apostoli küldetése a felsőoktatás, hogy segítsék ezeket az intézményeket elkötelezettségük megújításában, és

folytassák olyan szerzetesek és szerzetesnők felkészítését, akik pozitívan járulnak hozzá a katolikus egyetem missziójához.

Az egyetem tevékenységében a *laikusok* is megtalálták azt az eszközt, mellyel ők is fontos apostoli szerepet tölthetnek be az Egyházban; ma a legtöbb katolikus egyetemen az oktatói közösség nagyrészt laikusokból áll, laikus nők és férfiak egyre növekvő számban vállalnak fontos beosztást és felelősséget az intézmények irányításában. Ezek a laikus katolikusok az Egyház hívására felelnek, „hogymint a bátorság és szellemi alkotókészség jelei legyenek jelen a kultúra kiemelkedő területein, az oktatás világában: az iskolában és az egyetemen”.^[24] A katolikus egyetemek jövője nagymértékben a laikus katolikusok kompetens és odaadó szolgálatán múlik. Egyre többen munkálkodnak ezekben az intézményekben. Ebben az Egyház a remény jelét látja, valamint annak megerősítését, hogy a laikus hivatások pótolhatatlanok az Egyházban és a világban egyaránt; az Egyház bízik abban, hogy a laikusok sajátos szerepüket betöltve „megvilágítják és rendezik az evilági dolgokat, oly módon hogy azok mindig Krisztus (eszméje) szerint alakuljanak és fejlődjenek a Teremtő és Megváltó dicsőségére”.^[25]

26. A katolikus intézmények egyetemi közösségeihez más egyházak, más egyházi közösségek és vallások tagjai is tartoznak, és olyanok is, akik nem követnek semmilyen vallásos hitet. Ők szakképzettségüket, tapasztalataikat adják a különböző tudományágak fejlesztésére és más egyetemi feladatokhoz.

3. A katolikus egyetem az Egyházban

27. Minden katolikus egyetem, anélkül hogy megszűnne egyetem lenni, intézményi jellegének megfelelő kapcsolatban áll az Egyházzal. Így közvetlenül a helyi Egyház életében vesz részt, ugyanakkor, mert egyetemi intézmény, része a tudomány és kutatás nemzetközi közösségének; minden egyes intézmény részt vesz és közreműködik az egyetemes Egyház életében és küldetésében, ezzel vállalva a különleges kapcsolatot a Szentszékkel, az egység szolgálatát, amit az egész Egyháznak nyújt. Az Egyházzal való kapcsolat következménye az egyetem *intézményi* hűsége a keresztény üzenethez, valamint az egyházi Tanítóhivatal elismerése és követése hit és erkölcs dolgában. Az egyetemi közösség katolikus tagjai az Egyházzal szemben hivatottak a személyes hűsége is. A nemkatolikus tagoktól elvárják az egyetem katolikus jellegének tiszteletben tartását, az egyetem pedig tiszteletben tartja az ő vallásszabadságukat.^[26]

28. A püspökök különleges felelőssége a katolikus egyetemek támogatása, főként hogy kísérik és segítsék azokat a katolikus identitás megtartásában és erősítésében, beleértve a katolikus jelleg védelmét a polgári hatóságok felé. Ez úgy érhető el hatásosabban, ha szoros, személyes és lelkipásztori kapcsolat jön létre az egyetemi és egyházi hatóságok között, melyet kölcsönös bizalom, szoros és következetes együttműködés, folyamatos dialógus jellemez. Még ha közvetlenül nem folynak is bele az egyetem belső irányításába, a püspököket „nem szabad külső tényezőkné felfogni, hanem úgy kell tekinteni őket, mint a katolikus egyetemi élet résztvevőit”.^[27]

29. Az Egyház elfogadva „az emberi kultúra és különösen a tudomány autonómiáját”, elismeri a tudósok egyetemi szabadságát minden tudományágban, az illető tudomány alapelveivel és módszereivel összhangban,[28] valamint az igazság és a közjó határain belül.

Az egyetemen a többi tudomány mellett megvan a helye a teológiának is. Saját alapelvekkel és módszerekkel rendelkezik, amelyek mint tudományt meghatározzák. A teológusok is élvezik ugyanezt az egyetemi szabadságot, amíg hűek ezekhez az alapelvekhez és módszerekhez.

A püspökök bátorítsák a teológusok alkotó munkáját. Ők az Egyházat szolgálják az olyan kutatással, mely tiszteletben tartja a teológiai módszereket. A keresztény kinyilatkoztatás jobb megértésére, kibontására és jelentésének hatásosabb közvetítésére törekszenek, a Szentírásnak, a Szentagyománynak és az Egyházi Tanítóhivatalnak megfelelően. Vizsgálják továbbá annak lehetőségét, hogy a teológia hogyan tudja megvilágítani a kortárs kultúra speciális kérdéseit. Ugyanakkor, minthogy a teológia keresi a kinyilatkoztatott igazság megértését, amelynek értelmezésére a püspökök hivatottak,[29] lényeges, hogy a teológusok kutatásaik alapelveiben, módszereiben és egyetemi tudományágukban tiszteletben tartsák a püspökök tekintélyét, valamint alkalmazkodjanak a katolikus tanhoz annak a tekintélynek megfelelő mértékben, mellyel az Egyház az illető tanítást előterjeszti.[30] A püspökök és teológusok párbeszéde egymástól függő szerepük miatt fontos. Különösen igaz ez ma, amikor a kutatás eredményeit oly gyorsan és sokfelé közvetítik a tömegtájékoztatási eszközök.[31]

A katolikus egyetem szolgáló küldetése

30. Az egyetem alapvető küldetése az igazság állandó keresése a tudás kutatása, megőrzése, és a társadalom javára való közvetítése révén. Ennek a küldetésnek a teljesítéséhez a katolikus egyetem sajátos jellegével és céljaival járul hozzá.

1. Az Egyház és a társadalom szolgálata

31. A katolikus egyetem oktatásával és kutatásával nélkülözhetetlen hozzájárulást nyújt az Egyháznak. Valójában felkészíti hallgatóit akiket keresztény elvek lelkesítenek, és keresztény hivatásukat éretten és felelősségteljesen szeretnék élni arra, hogy felelős állásokat vállaljanak az Egyházban. Ezenkívül a katolikus egyetem felajánlja tudományos kutatásának eredményeit, hogy segíthesse az Egyházat a kor problémáinak és igényeinek megválaszolásában.

32. A katolikus egyetem, mint bármely más egyetem, szervesen épül az emberi társadalomba. Az Egyház szolgálatának kifejtése során és mindig saját illetékességén belül, az a hivatása, hogy mind hatásosabb eszköze legyen az emberek és a társadalom kulturális fejlődésének. Kutatási tevékenységei közé tartozik *a súlyos kortárs problémák* tanulmányozása olyan területeken, mint az emberi élet méltósága, a mindenki iránti igazságosság előmozdítása, az egyéni és családi élet minősége, a világbéke és a politikai stabilitás keresése, a világ erőforrásainak igazságosabb

elosztása és egy új gazdasági-politikai rend, amely jobban szolgálja majd az emberi közösséget nemzeti és nemzetközi szinten. Az egyetemi kutatás fel akarja tárni korunk súlyos problémáinak gyökereit és okait, különös figyelmet szentel azok etikai és vallási dimenzióinak.

Amennyiben szükséges, a katolikus egyetemnek rendelkeznie kell azzal a bátorsággal, hogy kimondja a közgondolkodásnak kellemetlen igazságokat, és ezáltal is a közösség valódi javát védelmezze.

33. Különleges elsőbbsége van annak, hogy keresztény nézőpontból vizsgálják és értékeljék a modern társadalom és kultúra uralkodó értékeit és normáit, valamint prioritás az *életnek teljes értelmet adó etikai és vallási elvek* átadásának felelőssége is. Ily módon a katolikus egyetem az igazi katolikus antropológia fejlődéséhez járulhat hozzá, mely Krisztus személyén alapul, és lehetővé teszi, hogy a teremtés és megváltás dinamizmusa hasson a valóságra, és meg hozza az élet problémáinak helyes megoldását is.

34. A társadalmi igazságosság *elősegítésének* keresztény szellemű szolgálata különlegesen fontos minden katolikus egyetemen. Részt vesznek ebben az oktatók, és kifejlesztik a hallgatókban is. Az Egyház szilárdan elkötelezett az összes ember teljes kibontakozására.^[32] Az Egyház szociális tanításaiban az Evangélium sürgető felhívást jelent a segítségre, „azok fejlődésének elősegítésére, akik menekülnek az éhségtől, nyomortól, népbetegségektől és a tudatlanságtól, akik a civilizáció javaiból többre vágnak és emberi tulajdonságaikat aktívan szeretnék fejleszteni, akik céltudatosan törekszenek teljes kibontakozásukra”.^[33] Minden katolikus egyetem felelősnek érzi magát azért, hogy konkrétan hozzájáruljon, annak a társadalomnak a fejlődéséhez, amelyben dolgozik: keresni fogja a módját, hogy mindazok számára elérhető legyen az egyetemi képzés, akik profitálhatnak belőle, különösen a szegények és kisebbségi csoportok tagjai, akiket megfosztottak ettől a lehetőségtől. A katolikus egyetem felelős, amennyire lehetőségei engedik, a fejlődő nemzetek megsegítéséért is.

35. A katolikus egyetem kísérleteiben, hogy az emberi élet és társadalom oly sok dimenzióját érintő összetett problémákat megoldja, súlyt helyez a különböző tudományágak együttműködésére, melyek mind külön-külön is hozzájárulnak a megoldások kereséséhez. Ennek érdekében, de azért is, mert az intézmények gazdasági és személyi erőforrásai korlátozottak, fontos a közös *kutatási tervek kooperációja* a katolikus egyetemekkel, valamint más magán és állami intézményekkel. Ebből a szempontból és a katolikus egyetemek speciális tevékenysége miatt is hangsúlyozni szükséges a katolikus egyetemek nemzeti és nemzetközi szövetségeinek szerepét. Különösen kiemelendő a Szentszék által létrehozott *Katolikus Egyetemek Nemzetközi Szövetsége*.^[34] A Szentszék számít arra, hogy további gyümölcsöző együttműködést folytat a szövetséggel.

36. A katolikus egyetem felnőtt *továbbképzési programokkal*, a tudósok konzultációs tevékenységével, a modern kommunikációs eszközök felhasználásával és más módokon segítheti

a gyarapodó emberi tudást, sokak számára téve lehetővé a hit jobb megértését, így az egyetem tevékenységét saját közösségén túl is kiterjesztheti.

37. A társadalom érdekében végzett szolgálatában a katolikus egyetem főként annak a régióknak az egyetemi, kulturális és tudományos életével kerül kapcsolatba, ahol működik. Bátorítani kell a párbeszéd és együttműködés eredeti formáit a katolikus és más egyetemek között a haladás, a kultúrák közötti megértés, a természet nemzetközi ökológiai tudattal való védelme érdekében.

A katolikus egyetemek más magán és nyilvános intézményekkel együtt a felsőoktatással és kutatással szolgálják a közérdeket. A kultúra sokszínűségének szabad kifejezéséhez szükséges különböző intézmények egyéb fajtáját képviselni. Azon igyekezzenek, hogy szolidaritás érzését előmozdítsák a társadalomban és a világban. Ezért teljes joggal várják el a polgári társadalomtól és a hatóságoktól, hogy elismerjék és védjék intézményi autonómiájukat és egyetemi szabadságukat, ezenkívül azt hogy, joguk van az anyagi támogatásra, amely folyamatos fennmaradásukhoz és fejlesztésükhöz szükséges.

2. Az egyetemi pasztoráció

38. A lelkipásztori szolgálat az egyetemnek az a tevékenysége, mely az egyetemi közösség tagjainak lehetőséget nyújt a vallási és szociális elvek beépítésére az egyetemi munkába és a nem egyetemi tevékenységekbe, így *integrálódik a hit az életbe*. A lelkipásztori szolgálat része az Egyház egyetemes küldetésének, fontos alkotóelem magának a katolikus egyetemnek a felépítésében és életében is. Az olyan egyetemi közösség, mely érdekelt az intézmény katolikus jellegének elősegítésében, fontosnak tartja a lelkipásztori tevékenységet, és fogékony azokra a módszerekre, amelyekkel hatást gyakorolhat az egyetemi munkára.

39. Az egyetem katolikus jellegének természetes kifejezéseként az egyetemi közösségnek gyakorlati *bizonyítékát kell adnia a hit megnyilvánulásának a napi tevékenységben*, az elmélkedés és az ima fontos pillanataival. A közösség katolikus tagjai beépíthetik a katolikus tanokat a mindennapi élet gyakorlatába, buzdítást kapnak a szertartásokon való részvételre, különösen a szentáldozásra, mely a közös istentisztelet legtökéletesebb cselekedete. Ha az egyetemi közösségbe más egyházak, egyházi és vallási közösségek tagjai is tartoznak, tiszteletben kell tartani a hitüknek megfelelő elmélkedésre, imára irányuló kezdeményezéseiket.

40. A lelkipásztori szolgálattal foglalkozók buzdítani fogják a tanárokat és hallgatókat arra, hogy Krisztus példáját követve, érezzenek felelősséget a fizikailag és lelkileg szenvedők iránt, hogy különösen a legszegényebbekre figyeljenek és azokra, akik gazdasági, társadalmi, kulturális és vallási igazságtalanságtól szenvednek. Ez a felelősség az egyetemi közösségen belül kezdődik, de túl is mutat rajta.

41. A lelkipásztori szolgálat nélkülözhetetlen eszköz, mellyel a katolikus hallgatók teljesíthetik a

keresztségkor vállalt kötelezettségeket, *felkészülhetnek az Egyház életében való aktív részvételre*. Az egyetemi lelkipásztori szolgálat segítheti a házasság és családi élet tiszteletének kialakulását és fokozását, táplálhatja a papi és szerzetesi életre szóló hivatást, serkentheti a laikusok keresztény elkötelezettségét és minden tevékenységet eltölthet az Evangélium szellemével. A katolikus egyetem lelkipásztori szolgálata és a helyi Egyházban folyó tevékenységek közötti szoros együttműködés, mely a megyéspüspök irányításával vagy hozzájárulásával jön létre, elősegíti kölcsönös kiteljesedésüket.[35]

42. A különböző lelki és apostoli szervezetek és mozgalmak, főleg azok, melyek a diákok számára alakultak, nagy segítséget jelenthetnek az egyetem pasztorális arculatának kialakításában.

3. *Kulturális párbeszéd*

43. Az egyetem természeténél fogva kutatásai alapján alakítja a kultúrát, oktatásával segíti a helyi kultúra átadását minden következő generációnak, és oktatási szolgáltatásaival segíti a kulturális tevékenységet. Nyitott minden emberi tapasztalatra, kész a párbeszédre és arra, hogy bármely kultúrától tanuljon. A katolikus egyetem ezt a tudást meg is osztja másokkal, felajánlva az Egyház saját kultúrájának gazdag tapasztalatát. Emellett a katolikus egyetem tudván azt, hogy az emberi kultúra nyitott a kinyilatkoztatásra és a transzcendenciára, elsődleges és kitüntetett helyet biztosít *az Evangélium és a kultúra közötti eredményes párbeszédnek*.

44. A dialógussal a katolikus egyetem segíti az Egyházat, hogy az eltérő kultúrákat jobban megértse, meglássa azok pozitív és negatív oldalát, elfogadja azok hitelesen emberi közreműködését és kifejleszthesse azokat az eszközöket, melyekkel a hitet jobban megérteti egy adott kultúra tagjaival.[36] Bár igaz, hogy az Evangélium nem azonosítható egyetlen kultúrával sem, és felülmúl minden kultúrát, az is igaz, hogy „azt az országot, melyet az Evangélium hirdet, az egyes kultúrákban élő emberek élik meg, és az ország felépítéséhez az emberi kultúra vagy kultúrák elemeit használják fel”. [37]

„Az a hit, amely eltekint az emberi dolgoktól és így a kultúrától, olyan hit, mely hűtlen az Isten Igéje által kinyilatkoztatott teljességhez; ez a hit lényegétől fosztja meg magát, s még ennél is rosszabb, mert az önmegsemmisítés felé tart”. [38]

45. A katolikus egyetemnek egyre jobban kell figyelnie *a mai világ kultúráira és az Egyházon belül létező eltérő kultúrákra* oly módon, hogy elősegítse az Evangélium és a modern társadalom közötti folyamatos és eredményes párbeszédet. A kultúrák értékét jellemző kritériumok közül a legfontosabbak: *az emberi személy értékelése, szabadsága, méltósága, a felelősségérzet és a nyitottság a természetfölötti felé*. A személy tiszteletéhez párosul *a család elsődleges értéke, a családé, mely minden emberi kultúra alapegysége*.

A katolikus egyetemnek meg kell látnia és értékelnie kell a *modern kultúra* törekvéseit és ellentmondásait, annak érdekében, hogy a kultúrát alkalmassá tegye az egyén és a népek teljes kibontakoztatására. Különösen ajánlatos, hogy megfelelő eszközökkel vizsgálja a modern technika hatását az egyénre, a családra, az intézményekre és az egész modern társadalomra. Biztosítani kell a hagyományos kultúrák védelmét, segíteni kell őket, hogy a modern értékek befogadásával ne áldozzák fel saját örökségüket, mely az egész emberiséget gazdagítja. A különböző kultúrák közegeiben élő egyetemek keresni fogják a módját, hogy hogyan hozzák összhangba a helyi kultúrákat a modern kultúrák pozitív eredményeivel.

46. A katolikus egyetem különösen érdekelt a *keresztény eszme és a modern tudomány közötti dialógusban*. Ez a feladat olyan egyéneket igényel, akik az egyes tudományágakban igen jártasak, ugyanakkor a teológiában is megfelelően képzettek, és akik képesek szembenézni az ismeretelméleti kérdésekkel a hit és az értelem kapcsolatának szintjén. Az ilyen párbeszéd érinti a természettudományokat és a humán tudományokat is, melyek új és összetett filozófiai és etikai problémákat vetnek fel. A keresztény kutató mutassa meg azt az utat, amelyen az emberi értelem az Evangéliumból áradó magasabb igazságból gazdagodik: „Az értelem soha nem csökken, hanem inkább ösztönzést és megerősítést kap a mély megértés belső forrásától, az Isten Igéjéből és a tőleszármazó értékek hierarchiájából... A katolikus egyetem páratlan módon segít bemutatni a lélek felsőbbrendűségét, amely önmaga feladása nélkül nem szolgálhat egyébre, mint az igazság keresésére”.^[39]

47. A kulturális párbeszéd mellett a katolikus egyetem sajátos céljainak megfelelően, a különböző vallási-kulturális összefüggéseket figyelembe véve, az illetékes egyházi hatóságok által kiadott útmutatásokat követve, hozzájárulhat az ökumenikus párbeszédhez. Ezzel előmozdíthatja az összes keresztények egységét, a vallások közti párbeszédet, és segíthet a különféle vallásokban meglévő lelki értékek mérlegelésében.

4. Evangelizáció

48. Az Egyház elsődleges küldetése az Evangélium hirdetése oly módon, hogy minden egyénben és társadalmi-kulturális összefüggésben, melyben az egyének élnek, cselekszenek, kapcsolatot tartanak egymással, létrehozza a hit és az élet közötti kapcsolatot. Az evangelizáció azt jelenti: „elvinni az Evangéliumot az emberiség minden rétegének, és befolyásával belülről átalakítani és megújítani az emberi nemet... Ez nemcsak az Evangélium nagyobb földrajzi kiterjedésben vagy több embernek való hirdetését jelenti, hanem hatással kell élnie, sőt az Evangélium erejével mintegy át kell alakítania az emberiség értékítéletét, meghatározó értékeit, érdeklődési területeit, gondolkodásmódját, ihletének forrását, életfelfogását, ha azok Isten Igéjével és a megváltás tervével ellentétesek”.^[40]

49. Jellegénél fogva minden katolikus egyetem jelentősen hozzájárul az Egyház evangelizációs munkájához. Élő, intézményes tanúja Krisztusnak és az ő üzenetének, fontos szerepet tölt be a

világi kultúrákban és ott, ahol Krisztust és üzenetét alig ismerik. Ezenkívül is a katolikus egyetem minden alapvető tevékenysége kapcsolatos és összhangban van az Egyház evangelizációs küldetésével: a keresztény üzenet fényében folyó kutatás, melynek eredményeit az egyén és a társadalom szolgálatába állítja; a hittel telített oktatás, mely a hallgatókat képessé teszi az ésszerű és kritikus ítéletre, és tudatosítja az egyén transzcendens méltóságát; a szakmai képzés, melybe etikai értékek épülnek, és kialakítja az emberek és a társadalom szolgálatának igényét; kultúrával folytatott párbeszéd, melytől a hit érthetőbbé válik, és a teológiai kutatás, amely segít a hit mai nyelven való kifejezésében. „Pontosan azért, mert az Egyház egyre inkább tudatában van üdvözítői küldetésének a világban, azt kívánja, hogy ezek a központok szoros kapcsolatban álljanak vele, és jelen legyenek, tevékenykedjenek Krisztus hiteles üzenetének terjesztésében.”^[41]

II. rész

ÁLTALÁNOS NORMÁK

1. Az általános normák természete

1. § Az általános normák az Egyházi Törvénykönyvön^[42] és a kiegészítő egyházi törvényhozáson alapulnak, és azokat fejlesztik tovább, oly módon, hogy fenntartják a Szentszék közbelépési jogát, ha az szükségessé válna. Érvényesek minden katolikus egyetemre és más katolikus felsőoktatási intézményre az egész világon.

2. § Az *Általános normákat* helyi és regionális szinteken a püspöki konferenciák és más hierarchikus^[43] testületek segítségével konkrétan alkalmazni kell, összhangban az Egyházi Törvénykönyvvel, figyelembe véve minden egyetem és intézmény alapszabályzatát, és amennyire lehetséges és alkalmazható a megfelelő polgári jogot. A Szentszék^[44] felülvizsgálata után ezek a helyi vagy regionális „Szabályok” érvényesek minden katolikus egyetemre, vagy más katolikus felsőoktatási intézményre a régióban, kivéve az egyházi egyetemeket és az egyes fakultásokat. Ezeket az utóbbi intézményeket, beleértve a katolikus egyetemek egyházi fakultásait, a *Sapientia Christiana* kezdetű apostoli rendelkezés normái szabályozzák.^[45]

3. § Azoknak az egyetemeknek, melyeket a Szentszék, a Püspöki Konferencia, vagy a katolikus hierarchia más testülete, vagy a megyéspüspök létesített, illetve elismert, az *általános normákat* és az azok helyi és regionális alkalmazását tartalmazó szabályokat be kell építeniük a saját alapszabályzatukba, és össze kell egyeztetniük az alapszabályzatukat az általános normákkal és annak alkalmazásával, majd elfogadásra fel kell terjeszteniük a megfelelő egyházi hatósághoz. Kívánatos, hogy a többi katolikus egyetem, vagyis az olyanok, amelyeket nem a fent említett módon hoztak létre, vagy ismertek el, a helyi egyházi hatóságokkal egyetértésben magukévá tegyék az *általános normákat*, és azok helyi és regionális alkalmazási szabályait, beépítve azokat saját szabályzatukba, amennyire lehetséges összeegyeztetve megfelelő alapszabályzatukkal, az

általános normákkal és azok alkalmazásaival is.

2. cikkely *A katolikus egyetem jellege*

1. § A katolikus egyetem, mint bármely más egyetem, tudósok közössége, akik különböző tudományágak képviselői. Az egyetem hivatása a kutatás, oktatás és különböző szolgáltatások, melyek megfelelnek kulturális küldetésének.

2. § A katolikus egyetem mint ilyen, a katolikus eszméknek, elveknek és magatartásának megfelelően tájékoztat, folytatja kutató munkáját, oktatását és minden más tevékenységét. Az Egyházhoz vagy formális, alapszabályában rögzített köteléssel, vagy olyan intézményi elkötelezettséggel kapcsolódik, melyet felelős vezetői vállaltak.

3. § Minden katolikus egyetemnek ki kell nyilvánítania katolikus azonosságát a küldetésről szóló nyilatkozatban vagy más megfelelő nyilvános okiratban, kivéve ha az illetékes egyházi hatóság más módon hagyta jóvá. Az egyetem főként felépítésében és szabályzatában megadja azokat az eszközöket, melyek identitásának kifejezését és fenntartását a 2. § szerinti módon garantálják.

4. § A katolikus tanításnak és fegyelemnek át kell hatnia minden egyetemi tevékenységet, ám minden egyén lelkiismereti szabadságát teljességgel tiszteletben kell tartani.^[46] Az egyetem minden hivatalos ténykedésének és elkötelezettségének összhangban kell lennie a katolikus jelleggel.

5. § A katolikus egyetem rendelkezik azzal az önállósággal, mely ahhoz szükséges, hogy megkülönböztetett jellegét kifejleszthesse, és valódi küldetését betölthesse. A kutatás és oktatás szabadságát el kell ismerni, és tiszteletben kell tartani minden tudományág alapelveinek és módszereinek megfelelően, az egyén és a közösség jogainak fenntartásával, az igazság és a közjó követelményei szerint.^[47]

3. cikkely *A katolikus egyetem létesítése*

1. § Katolikus egyetemet létesíthet, vagy elismerhet a Szentszék, valamely püspöki konferencia, más katolikus hierarchikus testület vagy a megyéspüspök.

2. § A megyéspüspök hozzájárulásával vallásos intézmény, vagy más jogi személy is létrehozhat katolikus egyetemet.

3. § Más egyházi vagy laikus személyek is létrehozhatnak katolikus egyetemet; ilyen egyetem csak az illetékes egyházi hatóság engedélyével tekinthető katolikus egyetemnek, olyan feltételekkel, melyeket mindkét fél elismer.^[48]

4. § Az 1. és 2. § eseteiben az alapszabályokat az illetékes egyházi hatóságnak kell jóváhagyni.

4. cikkely *Az egyetemi közösség*

1. § A katolikus identitás fenntartásának és erősítésének felelőssége elsősorban magán az egyetemen nyugszik. Bár a felelősség elsődlegesen az egyetemi hatóságokra (beleértve, ha van, a nagykancellárt és/vagy a kuratóriumot, vagy az annak megfelelő testületet) hárul, mégis ha különböző mértékben is az egyetemi közösség minden tagja osztozik benne. Ezért megfelelő egyetemi személyzet felvételére van szükség, különösen az oktatók és az ügyintézők legyenek olyanok, akik a katolikus jelleget tudják és akarják támogatni. A katolikus egyetem identitása nagyrészt oktatóinak képességeihez és a katolikus tanítás iránt érzett tiszteletükhöz kapcsolódik. Az illetékes hatóság felelőssége, hogy e két alapvető kritérium felett őrködjön a kánonjog kívánalmait szerint.^[49]

2. § Az összes oktatót és ügyintézőt kinevezésük idején tájékoztatni kell az intézmény katolikus jellegéről és annak tartalmáról, valamint felelősségükről, hogy elősegítsék, vagy legalább tiszteletben tartsák ezt az identitást.

3. § Az eltérő egyetemi diszciplínáknak megfelelően a katolikus tanításhoz és erkölcshez minden katolikus oktatónak hűnek kell lennie, és minden más oktatónak tiszteletben kell tartania ezeket, kutatásban és oktatásban egyaránt. A katolikus teológusoknak kiváltképp tudatában kell lenniük az Egyháztól kapott küldetésüknek, hűségeseznek kell lenniük az egyházi tanítóhivatalhoz, amely a Szentírás és a Szenthagyomány hiteles értelmezője.^[50]

4. § Azok az egyetemi oktatók, akik más egyházakhoz, más egyházi közösségekhez vagy felekezetekhez tartoznak, és azok is, akiknek nincs vallásos hitük, valamint hallgatók mindnyájan ismerjék el, és tartsák tiszteletben az egyetem megkülönböztető jellegét. Annak érdekében, hogy a katolikus jelleg ne kerüljön veszélybe az egyetemen, vagy más felsőoktatási intézményben, a nem katolikus oktatók nem kerülhetnek többségbe az intézményen belül, melynek katolikusnak kell maradnia.

5. § A hallgatók oktatásában össze kell kapcsolni az egyetemi és szakmai fejlődést az erkölcsivel, a vallási alapelvek és az Egyház szociális tanításának oktatásával. A különböző szakterületek tanterve tartalmazza a megfelelő etikai eligazítást az adott területen. Minden hallgató számára lehetővé kell tenni, hogy részt vegyen a katolikus tanításokról szóló kurzusokon.^[51]

5. cikkely *A katolikus egyetem helye az Egyházban*

1. § Minden katolikus egyetemnek meg kell teremtenie a közösséget az egyetemes Egyházzal és a Szentszékkal. Szoros közösségben kell lennie a helyi egyházzal és főként a vidék és az ország megyéspüspökeivel. A katolikus egyetem, egyetemi mivoltának és jellegének megfelelő módon

járul az Egyház igehirdetéséhez.

2. § Minden püspök felelőssége, hogy saját egyházmegyéjében a katolikus egyetem működését elősegítse, joga és kötelessége, hogy örökjön a katolikus jelleg megőrzésén és erősödésén.

Ha a katolikus jelleggel kapcsolatos gond merülne fel, a helyi püspök kezdeményezze az ügy megoldását, együttműködve a megfelelő egyetemi hatóságokkal az elfogadott eljárások szerint,^[52] és ha szükséges, a Szentszék segítségével.

3. § Azoknak a katolikus egyetemeknek, melyekre a 3. cikkely 1. és 2. §-a vonatkozik, időszakonként külön jelentést kell adniuk az egyetemről és tevékenységéről az illetékes egyházi hatóságnak. Más katolikus egyetemek azzal a megyéspüspökkel közölik ezt a jelentést, akinek a területén az intézmény székhelye van.

6. cikkely *Lelkipásztori szolgálat*

1. § A katolikus egyetem segítse elő az egyetemi közösség minden tagjának lelkipásztori ellátását, és különösen figyeljen a katolikusok lelki fejlődésére. Elsőbbséget kell adni azoknak az eszközöknek, melyek megkönnyítik a humán és szakmai képzés kiegészítését a vallási értékekkel a katolikus tanítás megvilágításában, annak érdekében, hogy a tanulás az élet vallási dimenziójával szerves kapcsolatba kerüljön.

2. § Megfelelő számú képzett embert papot, szerzetest és világit kell kinevezni, hogy lelkipásztori szolgálatot nyújtsanak az egyetemi közösségnek, összhangban és együttműködésben a helyi egyházzal, a megyéspüspök irányításával és hozzájárulásával. Az egyetemi közösség minden tagját fel kell hívni a lelkipásztori szolgálat segítésére és a kezdeményezéseiben való együttműködésre.

7. cikkely *Együttműködés*

1. § A modern társadalom összetett problémáinak jobb megközelítése érdekében regionális, nemzeti és nemzetközi együttműködést kell szorgalmazni a kutatásban, az oktatásban és más egyetemi tevékenységekben minden katolikus egyetem között, beleértve az egyházi egyetemeket és fakultásokat is.^[53] Az ilyen együttműködést a katolikus egyetemek és más egyetemek kutató és oktató, valamint egyéb magán és állami, intézmények között is elő kell segíteni.

2. § A katolikus egyetemek – amikor lehetséges és megegyezik a katolikus alapelvekkel és tanítással – , működjenek együtt a kormányprogramokkal és a nemzeti és nemzetközi szervezetek programjaival az igazságosság, a fejlődés és a haladás érdekében.

8. cikkely

A jelen Rendelkezés az 1991-es egyetem év első napján lép hatályba.

9. cikkely

A Rendelkezés alkalmazása a Katolikus Nevelés Kongregációjának hatáskörébe tartozik, melynek az erre szükséges utasításokat elő kell készítenie és ki kell adnia.

10. cikkely

A Katolikus Nevelés Kongregációjának hatásköre lesz, ha az idő múltával a körülmények igénylik, hogy változtatásokat javasoljon a jelen Rendelkezésem azért, hogy az folyamatosan megfeleljen a katolikus egyetemek új igényeinek

11. cikkely

Hatályon kívül kerülnek mindazok a jelenleg érvényes részleges törvények és szokások, melyek ezzel a Rendelkezéssel ellentétesek. Ugyancsak hatályukat veszítik mindazok a Szentszék által a mai napig természetes vagy jogi személyeknek adott kiváltságok, melyek a jelen Rendelkezéssel ellenkeznek

BEFEJEZÉS

Annak a küldetésnek, melyet az Egyház nagy reménységgel a katolikus egyetemekre ruház, nagy fontosságú kulturális és vallási jelentősége van, mert az emberiség jövőjét érinti. Az a megújulás, amelyet a katolikus egyetemektől kérünk, még alkalmasabbá teszi őket arra, hogy hivatásuknak megfelelően Krisztus üzenetét elvigyék az embereknek, a társadalomnak és a különböző kultúráknak. „Minden emberi valóságot, egyénit és társadalmi, Krisztus szabadított fel: a személyeket éppúgy mint az emberek cselekedeteit, melyeknek legmagasabbrendű, megtestesült kifejeződése a kultúra. Az Egyház a kultúrákra ható üdvözítőtevékenységét elsősorban egyéneken, családokon, oktatókon keresztül gyakorolja... Megváltónk, Jézus Krisztus az ő világosságát, reménységét adja mindazoknak, akik elősegítik a természettudományok, a művészetek, az irodalom és a modern kultúra által kimunkált számos terület fejlődését. Ezért az Egyház fiai és leányai legyenek tudatában küldetésüknek, és lássák meg, hogyan hatja át és újítja meg az Evangélium ereje a szemléletmódot és a kultúrák uralkodó értékeit csakúgy, mint a belőlük fakadó élményeket és szellemi magatartást.[54]

Nagy reménységgel ajánlom ezt a dokumentumot mindazoknak a férfiaknak és nőknek, akik bármilyen formában részt vesznek a katolikus felsőoktatás fontos küldetésében.

Szeretett testvéreim, bátortásom és bizalmam kísérjen benneteket mindennapi nehéz munkátokban, mely egyre jelentősebbé, sürgetőbbé és szükségesebbé válik az evangelizáció ügye, a kultúra, és minden kultúra jövője számára. Az Egyháznak és a világnak is nagy szüksége van a ti tanúságtételetekre, hozzáértő, szabad és felelősségteljes közreműködésekre.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 1990. augusztus 15-én, Szűz Mária mennybevételenek ünnepén, pápaságom tizenkettedik évében.

II. János Pál pápa

Jegyzetek:

[1] IV. Sándor pápa levele a Párizsi Egyetemhez, 1255. április 14. Bevezetés: Bullarium Diplomatum, III. Turin 1858., 602.

[2] Szent Ágoston: Confes. X., XXXIII., 33.; „Valóban az áldott élet abban az örömben rejlik, mely az igazságból ered, ez az öröm benned van, Istenem, világosságom, lelkem üdvössége, Istenem.” 32, 793-794. Aquinói Szent Tamás, De Malo, IX. 1.: „Valójában természetes az ember tudásáért folytatott küzdelme.”

[3] II. János Pál, Beszéd a „Párizsi Katolikus Intézetben” 1980. június 1.: Insegnamenti di Giovanni Paolo II., III/1.. (1980), 1581.

[4] II. János Pál, Előadás a kardinálisoknak, 1979. novem-ber 10. Insegnamenti di Giovanni Paolo II., II/2. (1979) 1096. Előadás az UNESCO-ban, Párizs, 1980. június 2.: AAS 72. (1980) 735-752.

[5] II. János Pál, Előadás a Coimbrai Egyetemen, 1982. május 15. Insegnamenti di Giovanni Paolo II, V/2. (1982) 1692.

[6] VI. PÁL, Szózat az országok képviselőihez, 1965. október 4. Insegnamenti di Paolo VI, III. (1965) 508.

[7] Newman John Henry kardinális, The Idea of a Univer-sity, London, Longmans, Green and Company, 1931. XI.

[8] Jn 14,6

[9] Szent Ágoston, Serm. 43, 9: PL 38, 258, és Szent Anzelm, Proslogion, I. fejezet: PL 158, 227.

[10] II. János Pál, Felhívás a Katolikus egyetemek nemzetközi Kongresszusához, 1989. április 15. n. 3: AAS 18. (1989) 1218.

[11] II. János Pál, Sapientia Christian, Apostoli rendelkezés az egyházi egyetemekről és fakultásokról, 1979. április 15.: AAS 71. (1979) 469-521.

[12] II. Vatikáni Zsinat, Nyilatkozat a katolikus nevelésről, Gravissimum Educationis, n. 10: AAS 58 (1966) 737.

[13] Mt 13,52

[14] Az európai egyetemek Magna Chartája, Bologna, Olaszor-szág, 1988. szeptember 18. „Principi fondamentali”

[15] II Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban Gaudiurm et Spes, n. 59: AAS 58 (1966) 1080; Nyilatkozat a katolikus nevelésről Gravissimum Educationis, n.

10: AAS 58 (1966) 737. Az „intézmény-nyi autonómia” azt jelenti, hogy az egyetemi intézmény irányítása megmarad az intézményen belül. Az „egyetemi szabadság” garancia azok számára, akik oktatással és kutatással foglalkoznak, hogy saját speciális tudományágu-kon belül és annak megfelelő módszerekkel kutathatják az igazságot, bárhová is vezesse el őket az elemzés és a tények; kiadhatják, taníthatják kutatásuk eredményét, fi-gyelembe véve az említett kritériumot vagyis, hogy

meg kell őrizni az egyén és a közösség jogait a közjó és az igazság határai között.

[16] Ebben a dokumentumban a kultúra kettős, humán és társadalomtörténeti értelemben szerepel. „A kultúra szó általános értelemben azokból az összetevőkből áll, me-lyekkel az ember finomítja és kibontja sokrétű szellemi és testi kvalitásait. Jelenti azt az erőfeszítést, mellyel az ember tudása és munkája révén uralma alá hajtja a világot. Magában foglalja azt a tényt, hogy az ember szokásainak és intézményeinek fejlesztésével a társadalmi életet embe-ribbé teszi a családban és a polgári közösségben is. Végül a kultúra egyik sajátossága, hogy az ember mindig kifejezi, közvetíti és megőrzi műveiben a jelentős tapasztalatait és vágyait, hogy ezek mások, akár az egész emberiség, fejlődését is elősegítsék Ebből következik, hogy a humán kultúra gyakran szociológiai és etnológiai értelmet kap.” (II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 53: AAS 58 [1966] 1075.)

[17] L'Uniersité Catholique dans le monde moderne. Docu-ment final du 2eme Congres des Délégues des Universités Catholiques, Rome, 1972. november 20-29. SS 1.

[18] Uo.

[19] II. János Pál, Felhívás a Katolikus egyetemek nemzetkö-zi kongresszusához, 1989. április 25. n. 4: AAS81 (1989) 1219; és II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gadium et Spes, n. 61: AAS 58 (1966) 1081-1082. NEWMAN kardinális szerint az egyetem „minden általa elfogadott tanulmánynak kijelöli a helyét és a helyes határait, meghatározza a jogait, hogy létrehozza a kölcsönös kapcsolatokat és megvalósítsa e kölcsönhatásokat” (i. m. 457).

[20] II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 36: AAS 58 (1966) 1054. A tudósok egy csoportjának kifejtetem: „míg a hit és az értelem, a tudás két eltérő rendjét képviselik, és mindegyik autonóm módszereit tekintve, de a kettőnek végül konvergálni kell az egyetlen teljes valóságban, melynek Isten az eredete” (II. János Pál, Előadás a Galileiről tartott ülésen, 1983. május 9, n. 3: AAS 75 [1983] 690).

[21] II. János Pál, Előadás az UNESCO-ban, 1980. június 2. n. 22: AAS 72 (1980) 750. Az idézet utolsó része a Pápai Tudományos Akadémiának szólt, 1979. november 10. Insegnamenti di Giovanni Paolo II, II/2 (1979) 1109.

[22] Vö. Gravissimum educationis, n. 10: AAS 58 (1966) 737.

[23] II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 59: AAS 58 (1966) 1080. Newman kardinális így írja le ezt az eszményképet: „Életre szóló gondolkodásmód alakul ki, melynek jellem-zői szabadság, méltányosság, nyugalom, mérséklet és bölcsesség” (i. m. 101-102).

[24] II. János Pál, Szinódus utáni pápai buzdítás Christifideles Laici, 1988. december 30. n. 44: AAS 81 (1989) 479.

- [25] II. Vatikáni Zsinat, Hittani rendelkezés az Egyházzól Lumen Gentium, n. 31: AAS 57 (1965) 37-38; és Határozat a laikusok apostoli küldetéséről Apostolicam Actuositatem, passim: AAS 58 (1966) 837; és Gaudium et Spes, n. 43: AAS 58 (1966) 1061-1064.
- [26] Vö. II. Vatikáni Zsinat, Dignitatis humanae, n. 2: AAS 58 (1966) 930-931.
- [27] II. János Pál, Előadás a katolikus felsőoktatás vezetői részére, Xavier Egyetem, Louisiana, U.S.A., 1987. szeptember 12., n. 4: AAS 80 (1988) 764.
- [28] II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 59: AAS 58 (1966) 1080.
- [29] II. Vatikáni Zsinat, Hittani rendelkezés az isteni kinyilatkoztatásról Verbum Dei, nn. 8-10: AAS 58 (1966) 820-822.
- [30] II. Vatikáni Zsinat, Hittani rendelkezés az Egyházzól Lumen Gentium, n. 25: AAS 57 (1965) 29-31.
- [31] Hittani Kongregáció „Instrukció a teológusok egyházi hivatásáról” 1990. május 24.
- [32] II. János Pál, Pápai körlevél Sollicitudo Rei socialis, nn. 27-34: ASS 80 (1988) 547-560.
- [33] VI. Pál, Pápai körlevél Populorum Progressio, n. 1: ASS 59 (1967) 257.
- [34] A felsőoktatási központok száma örömdetesesen megsokszorozódott, és egyszersmind nyilvánvalóvá vált, hogy az oktatóknak és a diákoknak szövetséget kell létrehozniuk, hogy kölcsönös megértésben, együttműködésben munkálkodjon, és a pápának, mint atyának és legfőbb tanítónak a tekintélyére támaszkodva hatásosabban terjeszthessék Krisztus világosságát”. XII. PIUSZ, Pápai levél Catholicas Studiorum Universitates, ezzel alapították a Katolikus Egyetemek Nemzetközi Szövetségét: AAS 42 (1950) 386.
- [35] Az Egyházi Törvénykönyv szerint a püspök általánosan felelős az egyetemi hallgatókért: „A megyéspüspök helyezzen nagy súlyt a diákok lelkipásztori gondozására. Alapítson plébániát számukra, vagy legalább adjon egyes papoknak állandó jellegű megbízást erre a munkára és nevezzen ki;
- [36] „Az Egyház az idők során változó körülmények között élt, felhasználta az eltérő kultúrák eredményeit tanításában, hogy minden nemzetnek terjessze és magyarázza Krisztus üzenetét, azért, hogy vizsgálja és még mélyebben megértse, jobb kifejezést adjon az üzenetnek a szertartásokon és a hívők változatos közösségének életében.” II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 58: AAS 58 (1966) 1079.
- [37] VI. PÁL, Pápai buzdítás, Evangelii Nuntiandi, n. 20: AAS 68 (1976) 18; és II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 58: AAS 58 (1966) 1079.
- [38] II. János Pál, Beszéd értelmiségiekhez, diákokhoz és egyetemi alkalmazottakhoz, Medellín, Kolumbia, 1986. július 5., n. 3: AAS 79 (1987) 99; és II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzól a modern világban, Gaudium et Spes, n. 58: AAS 58 (1966) 1079.
- [39] VI. PÁL, A Katolikus Egyetemek Nemzetközi Szövetségének küldötteihez, 1972. november 27.: AAS 64 (1972) 770.
- [40] VI. PÁL, Pápai buzdítás, Evangelii Nuntiandi, nn. 18ss: AAS 68 (1976) 17-18.
- [41] VI. PÁL, Beszéd a Jezsuita egyetemek elnökei és rektorai részére 1975. augusztus 6., n. 2: AAS 67 (1975) 533; Beszéd a Katolikus Egyetemek Nemzetközi Kongresszusán, 1989. április 25.,

n. 5: „A katolikus egyetemen az Egyház evangelizációs missziója és az oktatás, kutatás küldetése összekapcsolódik és koordinálódik”: AAS 81 (1989) 1220.

[42] Különösen a Codex „katolikus egyetemek és más felsőoktatási intézmények” c. fejezete (CIC 807-814. k.).

[43] A latin rítusban Püspöki Konferenciák létesültek Más rítusok a katolikus hierarchia egyéb gyűléseivel rendelkeznek

[44] CIC, 455. k 2. §.

[45] Sapientia Christiana: AAS 71 (1979) 469-521. Egyházi egyetemek és fakultások azok, amelyek a Szentszéktől jogot kaptak egyetemi fokozatok adományozására.

[46] II. Vatikáni Zsinat, Nyilatkozat a vallásszabadságról *Dignitatis Humanae*, n. 2: AAS 58 (1966) 930-931.

[47] II. Vatikáni Zsinat, Lelkipásztori rendelkezés az Egyházzal a modern világban, *Gadium et Spes*, nn. 57 és 59: AAS 58 (1966) 1077-1080; *Gravissimum Educationis*, n. 10: AAS 58 (1966) 737.

[48] Az ilyen egyetem létesítése és azok a feltételek, melyek alapján katolikus egyetemnek tekinthető, meg kell hogy feleljenek a Szentszék, a Püspöki Konferencia vagy a katolikus hierarchia más gyűlése által kiadott alapelveknek.

[49] A CIC 810. kánonja pontosan meghatározza az illetékes hatóság felelősségét e téren! „1. §. A szabályzat szerint illetékes hatóság feladata gondoskodni arról, hogy a katolikus egyetemeken olyan tanárokat nevezzenek ki, akik tudományos és pedagógiai alkalmasságukon kívül igazhitűségükkel és becsületes életükkel is kitűnnek Arról is gondoskodniuk kell, hogy ezeknek a követelményeknek hiánya esetén a szabályzatban meghatározott eljárási mód szerint hivatalukból elmozdítsák őket. 2. §. A püspöki konferenciák és az érintett megyéspüspökök feladata és joga felügyelni arra, hogy ezeken az egyetemeken hűségesen megtartsák a katolikus tanítás elveit” is. Normák, 5. cikkely

[50] II. Vatikáni Zsinat, Hittani rendelkezés az egyházzal *Lumen Gentium*, n. 25: AAS 57 (1965) 29; *Dei Verbum*, nn. 8-10: AAS 58 (1966) 820-822; CIC 812. k: „Azoknak, akik bármely felsőfokú intézményben teológiai tárgyat tanítanak, az illetékes egyházi hatóság megbízásával kell rendelkezniük.”

[51] CIC, 811. k 2. §.

[52] Az olyan egyetemek számára, melyekre a 3. cikkely 1. és 2. §. vonatkozik, ezeket az eljárásokat az egyházi hatóság által jóváhagyott szabályzatnak kell tartalmaznia. Más katolikus egyetemek részére a Püspöki Konferencia vagy a katolikus hierarchia egyéb gyűlése határozza meg az eljárási szabályokat.

[53] CIC, 820. k; és *Sapientia Christiana*, *Ordinationes*, 49. cikkely: AAS 71 (1979) 512.

[54] II. János Pál, A Pápai Kulturális Tanácshoz, 1989. január 13., n. 2: AAS 81 (1989) 857-858.

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana